

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Румен Стефанов Стефанов, дм

Факултет по обществено здраве, Медицински Университет - Пловдив

член на научно жури (ректорска заповед №146/02.02.2016 г.) по конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ (ДВ бр. 86/06.11.2015 г.) за нуждите на Катедра „Общественоздравни науки“, Факултет по Обществено здраве, Медицински университет - Плевен, с един кандидат – гл. ас. д-р Мариела Стефанова Камбурова, дм.

I. АНАЛИЗ НА КАРИЕРНИЯ ПРОФИЛ НА КАНДИДАТА

Д-р Мариела Камбурова е завършила през 1995 г. Висшия медицински институт в Плевен по специалност „медицина“. През 2002 г. придобива специалност по Социална медицина и здравен мениджмънт и завършва втора магистърска специалност по „Здравен мениджмънт“ година по-късно. През 2014 г. придобива образователната и научна степен „доктор“ с дисертационен труд на тема „Рискови фактори за раждане на недоносени деца и влиянието им върху здравните и социалните потребности при развитието на децата до 3-годишна възраст“. От 2015 г., д-р Камбурова е зачислена за следдипломно обучение по специалност „Икономика на здравеопазването“. Професионалното си развитие д-р Камбурова започва като лекар, завеждащ селска здравна служба (с. Шипково). Следдипломното и продължаващо обучение чрез краткосрочни курсове на д-р Камбурова е изключително богато и активно. През 1998 г. кандидатката спечелва конкурс за асистент в катедра Социална медицина на Медицински университет - Плевен и изминава системно и последователно всички нива на академичното развитие. Към момента на конкурса, д-р Камбурова е главен асистент към катедра „Общественоздравни науки“ към Факултета по обществено здраве на МУ-Плевен.

II. ОБЩО ОПИСАНИЕ НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ ПО КОНКУРСА

За участие в конкурса, д-р Мариела Камбурова е представила изискуемите документи и достатъчно изчерпателен доказателствен материал по точките на Приложение №1 от Правилника за развитие на академичния състав в МУ-Плевен.

III. ОЦЕНКА НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ НА КАНДИДАТА ЗА ЦЯЛОСТНОТО АКАДЕМИЧНО РАЗВИТИЕ

Обща характеристика на научната продукция

За участие в конкурса кандидатката е представила общо 57 публикации в пълен текст (54 извън дисертацията), участие в 1 учебни помагало и 83 научни съобщения на конгреси, симпозиуми и конференции в България и чужбина. От научните публикации, 32 са в периодични списания (4 в чужбина), а 25 са в рецензирани сборници от проведени научни форуми в България (19 публ.) и чужбина (6 публ.). От научните съобщения, преобладават тези, изнесени на форуми извън България или национални с международно участие. В над половината (56%) от реалните публикации, д-р Камбурова е самостоятелен или първи автор.

Общият импакт фактор е 15.546 от публикации в суплементи на European Journal of Public Health. Импакт рангът (SJR) е 1.884. Не може да бъде изчислен h-индекс. Положителните цитирания са 29.

Научна активност – разпространение и приложение на научните постижения

Д-р Мариела Камбурова има интензивна научна активност в областта на социалната медицина и обществено здраве.

Научните приноси могат да бъдат обособени тематично в 4 основни направления: 1. Проблеми на общественото здраве (1.1. Комплексни изследвания на медико-социалните проблеми и потреблението на здравни

услуги при децата; 1.2. Изследвания върху популационното здраве); 2. Профилактика и промоция на здравето; 3. Управление и организация на здравеопазването; 4. Проблеми на медицинско образование. Значителна част от приносите са с оригинален и научно-приложен характер.

По направление 1.1, проведено е първото по рода си в България комплексно проучване на факторите за раждане на недоносени деца и влиянието им върху развитието и здравния статус на децата до 3-годишна възраст, като за първи път се проучват едновременно рисковите и протективните фактори за раждане на недоносени деца както и тези фактори, които оказват негативно и благоприятно влияние върху развитието на децата до 3-годишна възраст (публикации 4, 7, 13, 29, 75, 98, 127). Приложен е епидемиологичен дизайн на лонгитудинално проспективно проучване на физическото, нервно-психическото развитие и здравния статус на кохорта деца от раждането до 3-годишна възраст (30, 32, 37, 52, 57, 65, 78, 79, 135), като за първи път у нас се проверява и доказва хипотезата за наличие на висок здравен риск и висока потребност от здравни и социални услуги за групата на недоносените деца, живеещи в града. Разработен е индекс за оценка на потреблението на пет здравни и социални услуги от раждането на децата до 3-годишна възраст и е оценено тяхното използване при недоносени и доносни деца (публикации 3, 5, 24, 31, 67, 119). В резултат на тези данни, в ръководството за специализация на медицински сестри по обществено здраве е разработена глава за физическото, нервно-психическото развитие на децата и храненето им в отделните периоди на детството (публикация 59). Извършени са комплексни изследвания на медико-социалните проблеми и организацията на здравната помощ при бременните. Изследван е начинът на живот по време на бременността, който има водеща роля по отношение на здравето на жените и благоприятния изход от бременността (публикации 2, 6, 21, 44, 51, 60, 97, 102, 107, 111, 131). Изследвана е ролята на ранното обхващане на бременните под наблюдение, редовното провеждане на профилактични консултативни

прегледи като е анализиран обхвата и дейностите по програма „Майчино здравеопазване” сред жени от град Плевен (публикации 34, 74, 76, 112). Проучени и анализирани са фактори от семейно-битовата среда на майката (семеен статус и нежелана бременност) и влиянието им върху раждането на недоносено дете (публикации 22, 70).

По направление 1.2 за изследвани демографски характеристики и тенденции в България и плевенски регион (публикации 26, 28, 35, 41, 42, 47, 61, 63, 77). Проучени са раждаемостта в страната и региона, както и репродуктивните намерения на студентите по медицина. Установени са основните аспекти на демографското състояние в плевенски регион за периода 1990-1998 г. и са очертани следните демографски процеси – трайна и задълбочаваща се депопулация, демографско застаряване на населението, отрицателен естествен прираст за последните 20 години и по-високи показатели за обща смъртност от тези за страната. Анализирани са тенденциите на средната продължителност на предстоящия живот в България преди и след социално-икономическия преход. Проучвана е и здравната самооценка на пациенти на възраст над 44 г. Потърсена е информация за някои характеристики на здравното поведение на лицата – явяване на профилактични прегледи, честота на консумация на пресни плодове и зеленчуци, ниво на физическа активност, тютюнопушене, алкохолна консумация (публикации 26, 28, 121, 129, 138).

По направление 2 е изследвана необходимостта от провеждане на ефективни здравно-промотивни дейности в училище и са проучени различни видове ресурси (материално-технически, финансови, информационни, организационни, човешки и други), необходими за провеждането им, като е разработен наръчник за подобряване на здравното образование в училище (публикации 8, 16, 17, 20, 23, 33, 36, 38, 39, 40, 46, 50, 62, 64, 66, 68, 69, 71, 72, 73). Анализирани са професионалните компетентности на учителите и училищните здравни специалисти по промоция на здравето и потребността от по-нататъшното им усъвършенстване. Представена е новата концепция за

четвъртична профилактика като важен аспект в съвременната медицинска практика. Четвъртичната профилактика, чиято цел е предпазване от „ненужна медицина“ или профилактика на свръхлечението, е обект на редица проучвания основно в сферата на първичната здравна помощ. Проучено е разпространението на пасивно тютюнопушене сред децата в предучилищна възраст и е потърсена връзката му със здравето на тези деца. Представени са най-разпространените рискови фактори сред учениците във възрастовата група 14-19 години и мотивите за нездравословно поведение.

По направление 3 са анализирани дейностите, извършвани от общопрактикуващите лекари за профилактика на задължително здравноосигурени лица над 18 год. и сформирането на рискови групи при индикации за повишен риск за възникване на сърдечно-съдови заболявания, захарен диабет и злокачествени новообразувания (публикации 14, 18, 25, 27, 56, 58, 103, 114, 120, 122, 125, 126, 130, 133). Интересен обект на част от проучванията е системата на здравеопазване в страната и в частност актуалния обществен дебат в момента за Национална здравна карта на България, като инструмент на реформата в болничната помощ (публикации 15, 45, 99, 108, 140).

Анализирани са главните препятствия за ефективно управление на времето в работата на ръководните кадри (медицински сестри, акушерки, лаборанти и др.). Обобщен е световният опит по отношение на значимостта на сестринската документация и са анализирани информираността, психологическата нагласа и отношението на действащите медицински сестри към сестринската документация. Разглежда се сестринската диагноза като: етап от сестринския метод; резултат от клинично разсъждение и формулировка на клиничното мислене; определящ фактор при изработването на индивидуален план за грижи. Представят се реално постигнати резултати при прилагане на сестринската диагноза в клиничната практика в различни европейски държави (публикации 12, 83, 87, 93, 10, 11, 43, 86, 90, 96).

По направление 4 (публикации 19, 54, 55), представена е необходимостта от усвояване на общи управленски компетенции от студенти специалност „медицина“, което би било уместно в духа на съвременните повишени изисквания към младите лекари по отношение на техните професионални знания и умения и с оглед на новата десетгодишна стратегия за растеж на Европейския Съюз „Европа 2020“. Проучени са най-значимите мотиви за обучение на здравните професионалисти в специалността „Управление на здравните грижи“, а именно: желание за по-високо образователно ниво; лично удовлетворение и престиж сред семейството и близките; желание за нови знания; възможност за по-добра реализация в условията на здравната реформа както и необходимост от познаване на иновациите в медицинското образование (публикации 80, 81, 82). Установена е степента на удовлетвореност сред студентите от специалност „Управление на здравните грижи“ от системата за контрол и оценка по време на обучение, която е особено важна за преподавателите като инструментариум за доказване на ефективността на учебния процес. Проучена е реализацията на дипломираните в специалност „Управление на здравните грижи“ студенти и е установено, че 1/5 от завършилите са се реализирали в съответствие с придобитата професионална квалификация, но над 50% от дипломираните не заемат подходящи ръководни длъжности. Очертани са приоритетни фактори, които затрудняват професионалната им реализация: ръководителите на здравни заведения не подкрепят професионалното израстване на кадрите и липса на подкрепа от страна на съсловната организация. Обект на част от проучванията е дистанционното обучение и приложението на този иновативен метод при студенти от специалност „медицина“ и при обучение по проблеми свързани с промоцията на здравето (публикации 54, 55, 123, 124).

Участие в проекти

Кандидатката има участия в 1 научноизследователски проект за промоция на здравето на работното място и 5 образователни:

- DCI-NSA ED/2011/239-187 на ЕС: "Equal Opportunities for Health; Action for Development" съвместно с Medici con l'Africa Cuamm (Italy). Проект „Равни възможности за здраве: действие за развитие” – 2011 – 2014 г. – обучение и обучител на здравни специалисти от лечебни заведения в Плевен, Ловеч, Враца.
- Проект – Стипендиантска програма за студенти по медицина и лекари – специализанти от ромски произход, компонент „наставничество” - 2011 – 2015 г. – ментор на 6 студента от ромски произход в специалност „медицина”.
- Проект BG051PO001 - 3.3.07-0002 „СТУДЕНТСКИ ПРАКТИКИ”- 2013 – 2014 г. – академичен наставник на 54 студента.
- Проект BG051PO001-4.3.04-0049 „Иновативно и съвременно образование в МУ-Плевен” по схема BG051PO001-4.3.04 “Развитие на електронни форми на дистанционно обучение в системата на висшето образование” – 2012 – 2014 г. – участие в разработване на материали за дисциплината „Епидемиология на здравето” за магистърска степен „Обществено здраве и здравен мениджмънт”
- Проект „Граждански мониторинг върху здравното обслужване на територията на гр. Плевен. Местен модел за гражданско участие и подкрепа при осъществяване на здравната реформа” - 2005 г. – обучение и участие в мониториране на здравното обслужване на населението от лекари в доболничната и болничната помощ на територията на гр. Плевен.

IV. КОМПЛЕКСНА КАЧЕСТВЕНА ОЦЕНКА НА УЧЕБНО МЕТОДИЧЕСКАТА И ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Д-р Мариела Камбурова преподава по дисциплини от областта на социалната медицина и обществено здраве във всички факултети на МУ-Плевен, вкл. в медицински колеж (професионални бакалаври, бакалаври и магистри). Общата академична натовареност за последните три академични години надхвърля 2500 часа и показва видима тенденция към увеличаване. Кандидатката е участвала активно в разработване на учебни програми, методични материали и тестове за българско и чуждоезично обучение на студентите. Самостоятелно е разработила учебни програми и тестове по социология за специалности „Медицински лаборант“, „Рентгенов лаборант“ и „Помощник фармацевт“. От 2009 г. участва в провеждането на практически занятия и преддипломен стаж по дисциплината „Социална медицина“ на англоезични студенти по медицина.

Д-р Камбурова членува индивидуално в редица професионални организации в България (Български лекарски съюз, Съюз на учените в България, Българско сдружение по превантивна медицина, Българска асоциация по обществено здраве) и чужбина (European Public Health Association, Balkan Medical Union).

V. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Препоръчвам на д-р Мариела Камбурова да увеличи публикационната си активност в международни списания с импакт фактор, както и да акцентира на научното ръководство и консултации на докторанти.

VI. ОБЩА ОЦЕНКА ЗА СЪОТВЕТСТВИЕТО НА КАНДИДАТА ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ”

д-р Мариела Камбурова и значително надхвърля задължителните количествени наукометрични критерии за заемане на АД „доцент”:

Критерии	Минимално количество	д-р Мариела Камбурова
Общ брой публикации	25	57
- в т.ч. в международни списания	3	10
Самостоятелен или първи автор	10	32
Импакт фактор	>5	15.546
Дисертанти	-	-
Цитирания	10	29

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След като се запознах с представените документи за участие в конкурса, давам положителна оценка на кандидатурата на д-р Мариела Стефанова Камбурова, дм за „доцент” за нуждите на Катедра “Общественоздравни науки” към Факултет по Обществено здраве на Медицински университет - Плевен

08.04.2016 г.

гр. Пловдив

проф. д-р Румен Стефанов, дм